گشت وگذار مرال قرمز در ارتفاعات رودبار ثبت شد

حمزه عشوری، مدیرکل حفاظت محیط‌زیست استان گیلان: جلوه‌های ویژه‌ای از رخ‌نمایی مرال قرمز ایرانی در لنز دوربین تله‌ای حافظان طبیعت در ارتفاعات جنگلی شهرستان رودبار به ثبت رسید. مشاهده گونه‌های ارزشمند همچون مرال، پلنگ و خرس قهوه‌ای در استان گیلان نشان از این دارد که زیستگاه‌ها برای این حیوانات امن است.

عامل تخلیه فاضلاب شهری در دماوند محکوم شد

نقی میرزاکریمی، رئیس اداره حفاظت محیط‌زیست شهرستان دماوند: پیرو گزارش مردمی و فیلمبرداری از راننده خودروی تخلیه چاه حین دفع فاضلاب شهری در مرکز شهر و کمربندی رودهن، فرد خاطی شناسایی و به مراجع قضایی معرفی شد. متهم به جرم تهدید علیه بهداشت عمومی به ۶ماه حبس تعزیری محکوم شد.

عدد خبر

۱۶ درصد

میانگین بارش‌ها در کشور تا پایان هفته اول اردیبهشت افزایش یافته است. به‌گفته احد وظیفه، رئیس مرکز ملی اقلیم و مدیریت بحران خشکسالی سازمان هواشناسی، با وجود این استان‌های سمنان ۴۴ درصد، تهران ۴۰ درصد، قزوین ۳۹ درصد و خراسان‌رضوی ۳۷ درصد کم‌بارشی نسبت به شرایط نرمال داشته‌اند.

۷۰۰ شرکت

نیمی از گاز کشور را غیربهینه مصرف می‌کنند. به‌گفته سمیه رفیعی، رئیس فراکسیون محیط‌زیست مجلس شورای اسلامی، براساس آمار شرکت ملی گاز، طبق شاخص «سرانه مصرف گاز»، صنعت پتروشیمی، نیروگاه‌ها، صنایع سیمان، صنایع فولاد و پالایشگاه‌ها جزو ۵ گروهی هستند که بیشترین مصرف را به ازای هر واحد دارند.

خبرخوان

تراز دریاچه ارومیه افزایش یافت

سرپرست حوضه آبریز دریاچه ارومیه گفت: تراز دریاچه ارومیه به ۱۲۷۰.۵۳ متر و وسعت آن ۱۷۹۰ کیلومترمربع و به حجم ۲.۳۴ میلیارد مترمکعب رسیده است. به گزارش تسنیم، سرپرست حوضه آبریز دریاچه، درباره مهم‌ترین اقدام‌های مدیریت حوضه آبریز دریاچه ارومیه گفت: با وجود وضعیت نامساعد بارش‌ها در حوضه‌آبریز ارومیه در ۶ماه نخست سال، حدود ۲۰۰ میلیون مترمکعب از سدهای حوضه آبریز، رهاسازی و جریان آب به‌سوی دریاچه ارومیه و تالاب‌های اقماری آن روان شد. احمد قندهاری گفت: در ادامه باتوجه‌به وضعیت مناسب بارش‌های بهاری جریان رهاسازی از سدهای حوضه و کانال انتقال آب به دریاچه افزایش قابل توجه یافته است، به‌طوری که تا پایان فروردین بالغ بر ۵۸۰ میلیون مترمکعب آب از سدها به دریاچه انتقال یافت. براساس برنامه‌های در دست انجام، رهاسازی آب از سدهای حوضه به‌خصوص سدهای بوکان و مهاباد همچنان ادامه دارد؛ درصورت مساعد بودن شرایط، این اقدام تا پایان نیمه اول اردیبهشت ادامه خواهد یافت.

روستایی که سهم لک‌لک‌ها شد

اهالی روستای کپرجودکی لرستان، برای لک‌لک‌ها لانه می‌سازند

گزارش
زهرا رفیعی
روزنامه‌نگار

در روستای کپرجودکی لرستان، لک‌لک‌های تالاب بیشه دالان وقتی می‌خواهند صاحب خانه شوند، روی مهربانی اهالی روستا حساب باز می‌کنند. آنقدر روی تیرهای برق می‌نشینند که رئیس شورای روستا متوجه می‌شود که باید دست به‌کار شود. رئیس شورای روستا در اینستاگرامش قصه لک‌لک جدید را منتشر می‌کند و از سراسر ایران، دوستداران محیط‌زیست چند نفری هزینه ساخت خانه جدید را برعهده می‌گیرند و برایش به اندازه نیاز خرید مواداولیه پول می‌ریزند. چند روز بعد آهنگر روستا که برادر رئیس شورای روستاست، سفارش جدید را تحویل می‌دهد. او نیز فقط پول آهن آشیانه لک‌لک را می‌گیرد و دستمزدش حال خوب لک‌لک‌هاست. از میان روستاهای اطراف تالاب، لک‌لک‌ها در روستای کپرجودکی لانه می‌سازند؛ چرا که این سهم از زمین‌های تالابی با اراده اهالی همین روستا تالابی مانده است. جعفر کرمی‌پور، رئیس شورای روستای کپرجودکی در گفت‌وگو با همشهری از ترجیح عمده جوانان روستا می‌گوید که «می‌خواهیم تالاب را برای لک‌لک‌ها حفظ کنیم.»

چه شد که به فکر ساختن لانه برای لک‌لک‌ها افتادید؟

سیل سال ۱۳۹۸ برای روستای ما برکت آورد. تالاب پرآب شد و ۲سال بعد از آن هم به لطف خدا، بارندگی خوب بود. از آن سال زادآوری لک‌لک‌ها خیلی خوب شد. هرکدام ۳تا جوجه را بزرگ کردند. لک‌لک‌ها تمام سال اینجا ماندند و فقط بچه‌هایشان لانه را ترک کردند. سال بعد لک‌لک‌های بالغ به روستا برگشتند. عید ۱۴۰۱ ناگهان، تمام تیرهای برق پر از لک‌لک شد. نمی‌دانستیم چطور به لک لک‌ها کمک کنیم. از دوستان محیط‌زیستی پرسیدیم آنها گفتند برخی لاستیک کهنه به سر تیر می‌اندازند. آنها ده‌ها بار چوب سرلاستیک‌ها آوردند و باد زد و لانه را خراب کرد. یکی از فعالان محیط‌زیست اراک پیشنهاد داد که برایشان سبد آهنی بسازیم ولی برای این کار اداره برق باید همکاری کند و سیم‌های برق را از بالای دکل، کمی پایین‌تر بیاورد. عید ۱۴۰۱ نخستین آشیانه‌های آهنی را نصب کردیم. یک روز صبح دیدم که در تمام لانه‌ها لک لک نشسته است. اما خشکسالی همان سال باعث شد لک‌لک‌ها جوجه‌هایشان را از لانه بیرون بیندازند. بحمدالله در سال ۱۴۰۲ لک‌لک‌ها ۲۳لانه درست کردند و همه جوجه‌هایشان را نگه داشتند. هیچ تلفاتی هم نداشتیم چون تالاب خشک نبود. از ابتدای امسال تالان با کمک خیرین و دوستداران محیط‌زیست ۶لانه ساخته‌ایم.

مردم چطور کمک می‌کنند؟

وقتی در پیج اینستاگرام اعلام می‌کنم که می‌خواهیم برای لک‌لکی آشیانه بسازیم، مردم به‌صورت مشارکتی هزینه ساخت لانه را پرداخت می‌کنند. افراد با نیت خیرات برای اموات پول ساخت را به دهیاری روستا می‌دهند.

رای جوانان به گردشگری

حوالی دهه۴۰ زمین‌های اطراف تالاب که در فصولی از سال خشک می‌شد بین ۶ روستای اطراف صرفا به‌منظور چرای دام و برداشت مواداولیه حصیربافی تقسیم شد. از دهه۸۰ به بعد همه روستاها به‌جز اهالی کپرجودکی زهکش زدند و زمین‌ها را تغییر کاربری دادند. پارسال علاوه بر برنج آنها با افزایش قیمت بازار، خیار کاشتند. اما به‌جز چند پیرمرد در روستای کپرجودکی، همه جوانان به اتفاق نظر رأی دادند که این زمین‌ها برای حیات وحش و توسعه گردشگری تالابی بماند. این روستا قابلیت این را دارد که از راه گردشگری توسعه پیدا کند.

سوژه روز

چهارمین سفیدشدگی مرجان‌ها در خلیج‌فارس

مدیرکل دفتر زیست بوم‌های دریایی سازمان حفاظت محیط‌زیست گفت: متأسفانه به‌دلیل تغییرات اقلیمی چهارمین سفیدشدگی جهانی آبسنگ‌های مرجانی در خلیج‌فارس در حال وقوع است. به گزارش همشهری، محمد طالبی متین افزود: یکی از چالش‌های اصلی زیست‌بوم‌های دریایی خلیج‌فارس آلودگی و تغییرات اقلیمی است. در سال‌های اخیر آلودگی زیست‌محیطی و ورود پسماندها و پساب‌های صنعتی و نفتی باعث آسیب به زیست‌بوم‌های دریایی شده است و عواملی ازجمله نشت نفت از خطوط لوله، ریزش از نفتکش‌ها، حوادث دریایی، دفع پسماندها و پساب‌های شیمیایی و زباله‌های دریایی، تخریب و تغییر کاربری سواحل، عدم‌برقراری توازن بین توسعه اقتصادی و حفاظت محیط‌زیست و تغییرات اقلیمی مانند افزایش دما و اسیدی شدن آب دریاها، به تخریب زیست‌بوم‌های دریایی خلیج‌فارس منجر شده است.

طالبی متین تأکید کرد: تخریب و آسیب به آبسنگ‌های مرجانی نیز یکی از چالش‌های مهم است. مرجان‌ها به‌عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل در حفظ تعادل اکولوژیک دریاها عمل می‌کنند اما فعالیت‌های انسانی نظیر توسعه ساحلی و تجاوز به حریم و بستر دریا، لایروبی و لای‌ریزی، صید بی‌رویه و بهره‌برداری غیرمسئولانه از منابع دریایی در کنار تغییرات اقلیمی، به تخریب و آسیب به مرجان‌ها همچنین کاهش تنوع زیستی در منطقه منجر شده است. او با تأکید بر اینکه در حال حاضر به‌دلیل تغییرات اقلیمی، چهارمین سفیدشدگی جهانی آبسنگ‌های مرجانی در حال وقوع است که این امر سبب آسیب‌های جدی به این ذخایر ژنتیک می‌شود، گفت: در ساختار آهکی مرجان‌ها تک‌سلولی زندگی می‌کند که سبب رنگ دادن به مرجان‌ها می‌شود. زمانی که دمای آب بالا می‌رود این سلول‌ها از مرجان‌ها جدا می‌شوند و این مسئله سبب سفید شدگی آنها می‌شود. اگر این دور ماندن بیشتر از ۲ماه به درازا بکشد دیگر آن مرجان به‌طور کامل می‌میرد و از میان می‌رود.

مطالعات پهنه‌بندی محیط‌زیستی و ارزیابی ریسک زیستگاهی استقرار صنایع در مناطق ساحلی دریایی مکران در سواحل استان سیستان و بلوچستان نیز در حال اتمام است که با توجه به آسیب‌های وارده به زیست‌بوم‌ها در نتیجه توسعه در منطقه پارس‌جنوبی، بررسی تغییرات محیطی و ارزیابی ریسک زیستگاهی در محدوده ساحلی-دریایی این منطقه انجام شده است.

آب و هوا

صدور هشدار نارنجی برای استان‌های غربی

سامانه بارشی از عصر امروز دوشنبه (۱۰اردیبهشت) از غرب کشور وارد می‌شود. کارشناس سازمان هواشناسی به همشهری گفت: «حرکت سامانه بارشی که پیش‌ازاین پیش‌بینی شده بود روز سه‌شنبه به کشور وارد شود، سریع‌تر از انتظار است و از عصر امروز دوشنبه (۱۰اردیبهشت) فعالیت بارشی خود را در غرب کشور آغاز می‌کند.» کبری رفیعی افزود: «هشدار نارنجی از سه‌شنبه (۱۱اردیبهشت) تا پنجشنبه (۱۳اردیبهشت) از سوی سازمان هواشناسی کشور صادر شده‌است. مناطق تحت‌تأثیر این هشدار در روز سه‌شنبه (۱۱اردیبهشت) نیمه جنوبی استان‌های ایلام و لرستان، شمال خوزستان، جنوب‌غرب آذربایجان‌غربی و شمال‌غرب کردستان، چهارشنبه (۱۲اردیبهشت) کرمانشاه، ایلام، خوزستان، بوشهر و نیمه‌غربی استان‌های فارس، کردستان و لرستان و پنجشنبه (۱۳اردیبهشت) یزد، کرمان، هرمزگان، فارس، بوشهر، خوزستان، کهگیلویه و بویراحمد، اصفهان، لرستان، چهارمحال و بختیاری، ایلام، کرمانشاه و کردستان خواهند بود.» مخاطره‌های هشدار نارنجی صادرشده لغزندگی جاده‌ها، آب‌گرفتگی معابر، جاری‌شدن رواناب، سیلابی‌شدن مسیل‌ها، طغیان رودخانه‌های فصلی، صاعقه، رخداد تگرگ، واردشدن خسارت به سازه‌های موقت، احتمال سقوط سنگ و واردشدن خسارت به محصولات زراعی و باغی است.

عکس خبر

جشنواره کوچ عشایر مغان

دومین جشنواره کوچ عشایر مغان با حضور جامعه عشایری استان‌های مختلف در شهر جعفرآباد منطقه مغان برگزار شد.

روز ملی خلیج فارس

میراث من خلیج‌فارس

گرچه ۱۰ اردیبهشت به نام روز خلیج‌فارس ثبت شده ساحل‌نشینان اما در طول سال این آبراهه نیلگون را گرامی می‌دارند

گزارش
گروه ایرانشهر

روز ملی خلیج‌فارس پیشنهاد هرمزگانی‌ها بوده است، اما این آبراهه نیلگون روی خط مرزی جنوب از خوزستان، بوشهر تا هرمزگان کشیده شده و با وجود نام‌گذاری و برنامه‌ریزی‌ها در هرمزگان اما در هر ۳استان، نقش مهمی داشته و پیوند مردم با دریا مهم‌ترین وجه مشترک زندگی جنوبی‌هاست.

این آبراهه نیلگون، آیین‌ها و رسم‌هایی را هم در هر ۳استان و برای مردم جنوب به یادگار گذاشته؛ از لنج‌سازی سنتی و صید گرفته تا غذاهایی که با ماهی‌های خلیج‌فارس پخته می‌شوند.

لنج‌سازی و پیوند با دریا

لنج برای لنج‌ساز موجود زنده است و می‌گویند جنوبی و ساحل‌نشین باید همیشه یک نخل در خانه و یک لنج در ساحل دریا داشته باشند، چه چرخش بچرخد و چه نچرخد. گرچه چرخ لنج‌سازی و لنج‌داری این روزها کمتر از گذشته می‌چرخد، با این حال، ۱۳سال پیش بود که یونسکو پرونده دانش سنتی دریانوردی با لنج‌سازی سنتی در حوزه خلیج‌فارس در محدوده هرمزگان، بوشهر، خوزستان و جزایر مسکونی خلیج‌فارس را به ثبت رساند. مسئول ثبت آثار اداره‌کل میراث‌فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی بوشهر با بیان اینکه آیین‌های مرتبط به خلیج‌فارس در استان‌های جنوبی هم در حوزه مشاغل و صنایع است و هم خوراک و لباس و جشن‌ها به همشهری می‌گوید: هر یک از شهرهای کرانه‌های خلیج‌فارس آیین‌ها و آداب خاص خود را دارند که مهم‌ترین آن را شاید بتوان همین صنعت لنج‌سازی دانست.

هنری به قدمت ساحل‌نشینی

«گرگور» نوعی قفس گنبد شکل بزرگ برای صید آبزیان دریایی است و به‌گونه‌ای عمل می‌کند که ماهی‌ها پس از ورود به درون قفس، قادر به خروج نیستند و بدین‌ترتیب به دام می‌افتند. سودابه معموری با بیان اینکه این آیین یک‌بار به نام هرمزگان و یک‌بار با عنوان مهارت گرگوربافی خلیج‌فارس به نام بوشهر به ثبت ملی رسیده است، اظهار می‌کند: گرگورها با رد شدن مفتول‌ها از زیر و روی هم و با حفظ فواصلی معین، بافته می‌شود و سپس بخش زیرین که متحرک است به قسمت گنبدی شکل آن، وصل و گرگور آماده می‌شود. گرگور برای صید ماهیانی مانند «سنگ‌سر»، «هامور»، «میش ماهی» و... که در اعماق ۵۰تا ۶۰متری در کف دریا زیست می‌کنند، مناسب است.

نی‌مه‌خوانی، نشاط صیادان

آیین «نی‌مه» یا همان آوای دریانوردان بوشهری در هنگام صید و صیادی هم چند سال پیش در فهرست آثار ملی کشور ثبت شد؛ آوایی که نقش تأثیرگذاری در جلوگیری از خستگی و افزایش نشاط و شادابی صیادان دارد. مسئول ثبت آثار اداره‌کل میراث‌فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی بوشهر این آیین را یکی از اصلی‌ترین آیین‌های مردم خلیج‌فارس می‌داند و می‌گوید: ناخداها یا افرادی که به دریا می‌روند گرگور (تور ماهیگیری) را به دریا می‌اندازند و موقع کشیدن تور شروع به خواندن نی‌مه می‌کنند و اگر تور برکت زیادی داشته و ماهی خوبی صید شده باشد، شروع به خیام‌خوانی و دست زدن می‌کنند.

حیات حاجی، آب مقدس

«حیات حاجی» آیین دیگری است که اهالی دیلم بوشهر آن را برگزار می‌کنند. آب خلیج‌فارس یک روز در سال و زمان بازگشت حاجی‌ها از مکه مقدس می‌شود و مردم در آن روز مانند عید سبزه سبز و سبزه‌های خود را به دریا تقدیم می‌کنند و در ازای آن، مقداری از آب دریا برمی‌دارند و به‌عنوان برکت برای بیماران و دوای درد سالمندان می‌برند.

صید بالاهو، یک صید خاص

انواع و اقسام شیوه‌های سنتی صید در خلیج‌فارس وجود دارد؛ از صید «مُشتا» در هرمزگان با استفاده از جزر و مد، در این روش چوب‌هایی در ساحل کار گذاشته و با استفاده از تور حصاری ایجاد می‌شود که هنگام بالا آمدن آب تعدادی آبزی وارد آن می‌شوند و با پایین رفتن آب، آبزیان داخل آن صید می‌شوند، گرفته تا صیدهای سنتی در بوشهر. یکی از همین آیین‌های بوشهر سال گذشته به ثبت ملی رسید. صید ماهی «هواسی» که طی آن، مردم در یک آبکش آرد می‌ریزند و دورتادور آن پلاستیک می‌کشند و به دریا می‌اندازند و با یک طناب یا بند و نخ آن را بیرون می‌کشند.

معموری، روش دیگری را که سال گذشته ثبت ملی شده «بالاهو» و مختص روستای گلستان استان بوشهر می‌داند و می‌افزاید: این روش بدون هیچ ابزاری و همراه با خیام‌خوانی و اشعار محلی انجام می‌شود. مردم در تابستان که زمان صید میگوست و ماهی کم می‌شود، به‌صورت نیم‌دایره در نزدیکی ساحل می‌ایستند، شعر خوانی می‌کنند؛ ماهی‌ها با این آوازخوانی جمع و صید می‌شوند. صیادان یک چیزی به نام سیلو که با پیش‌نخل (شاخه درخت نخل) که درخت اصلی حاشیه خلیج‌فارس است را پشت کمر خود می‌بندند و ماهی صید شده را در این سیلو می‌اندازند.

نوروز صیادان

نوروز صیادان یک آیین سنتی است که هر سال توسط صیادان جزیره قشم در آخرین روز تیر برگزار می‌شود. این جشن به‌خاطر ارتباط صیادان با خلیج فارس و تغییر فعالیت‌های صیادی در فصل گرماست. در این روز، صیادان از صید ماهی و ماهی‌خواری امتناع می‌کنند تا اجازه دهند ماهی‌ها تکثیر و جمعیت آنها حفظ شود. این اقدام نشان از مسئولیت‌پذیری محیط‌زیستی و حفظ تنوع زیستی مردم منطقه دارد.

کوتاه‌تر از گزارش

فصل گیاهان نوبرانه

آغاز اردیبهشت با رویش گیاهان خودرو که عنوان نوبرانه بهار را دارد، همراه است. این روزها بازار نوبرانه‌های گیاهی در استان‌های زاگرس‌نشین داغ است.

به گزارش همشهری، از میوه‌های نوبرانه معروف مثل چغاله بادام، توت فرنگی و گوجه سبز که حالا در بیشتر شهرها یک نوبرانه معروف است که بگذریم، در کرمانشاه به واسطه داشتن اقلیم کوهستانی گیاهان خاصی می‌رویند که بین اهالی به نوبرانه بهار معروف هستند؛ کنگر، بنا، شنگ، گیلاخه، کنیوال، پونه، خوژه، والک و ریواس.

این گیاهان خودرو بعد از پاک و شسته‌شدن با پلو طبخ یا به صورت خورشت راهی سفره می‌شوند. برخی هم با فوت و فن‌هایی ترشی‌هایی خوشمزه با این گیاهان نوبرانه درست می‌کنند. برداشت گیاهان نوبرانه هم برای خودش فوت و فنی دارد. تقریبا یکی دو هفته بعد از نخستین بارش بهاری، افرادی که به راه و رسم شیوه برداشت گیاهان آشنا هستند، دسته‌جمعی به کوه می‌روند و این گیاهان را برداشت می‌کنند. نکته اینجاست که این گیاهان به دلیل خودرو بودن نباید از ریشه چیده شوند تا سال بعد هم رشد کنند. گیاهان نوبرانه کرمانشاه بیشتر در دامنه کوهپایه‌ها می‌رویند و به دلیل اینکه از مواد شیمیایی و انواع سموم دورند، دارای املاح بسیار مفیدی هستند که در درمان بیماری‌ها نیز کاربرد دارند.

در لرستان نیز بازار نوبرانه شلوغ است. برخی گونه‌های گیاهی که بیشتر در رشته کوه‌های گرین در شهرستان سلسله رشد می‌کنند از نمونه‌های گیاهی شاخص و نادر کشور محسوب می‌شوند؛ ازجمله موسیر، شیرین‌بیان، آویشن، بابونه، رازیانه، گل گاوزبان، ریواس، کنگر، بومادران، کنگر، پاقزان، ریواس، شنگ، انشک، زرشک و قارچ کوهی. گیاهان نوبرانه این روزهای شهرستان بروجرد نیز شامل ورکواز، شبدر، شنگ، زبان گرگ، ریواس، زرشک، کنگر، آویشن، تره و انواع قارچ است. این گیاهان نیز نه‌تنها برای تهیه انواع خوراکی‌ها استفاده می‌شوند، بلکه برخی از افراد آنها را برای استفاده در روزهای سرد زمستان به‌صورت خشک شده نگهداری می‌کنند.

در اصفهان نیز گیاه پشمینه یا چای کوهی یکی از نوبرانه‌های فصل بهار در مراتع اصفهان است که علاوه بر زیبایی خیره‌کننده خواص دارویی زیادی نیز دارد. البته این نوع چای کوهی در برخی مناطق کهگیلویه و بویراحمد، البرز، همدان، کردستان، آذربایجان، لرستان، شیراز و خراسان نیز کم‌وبیش رشد می‌کند.

دمنوش پشمینه یکی از نوشیدنی‌های پرطرفدار مناطق غرب اصفهان است. اهالی این منطقه در فصل بهار گل‌های پنبه‌ای این گیاه را از دشت‌ها و دامنه کوه‌ها می‌چینند و آن را به‌طور تازه یا پس از خشک کردن، مانند چای دم می‌کنند.